

Streszczenie rozprawy doktorskiej mgr Julia Dunaj

Tytuł: Postawy młodzieży pogranicza wobec rówieśników z zagranicy. Polsko-rosyjskie wymiany szkolne w świetle teorii kontakty Gordona W. Allporta.

Głównym tematem rozprawy są postawy młodzieży polskiej i rosyjskiej oraz ich przemiany będące skutkiem wymian młodzieżowych. Szczególne znaczenie zostało przypisane określeniu wpływu warunków kontaktu zawartych w hipotezie sformułowanej przez Gordona Allporta. Założenie polega na tym, że sposób organizacji wymian ma bezpośredni wpływ na ich uczestników, na chęć nawiązania kontaktów, a także prowadzi do rozwinięcia kompetencji międzykulturowych oraz współwyznacza stopień potencjalnej zmiany postaw w stosunku do przedstawicieli innych krajów. W celu uzyskania rzetelnych wyników w badaniach zastosowano kombinację metod ilościowych i jakościowych. Pytania badawcze zostały podzielone według trzech kryteriów: pierwsze dotyczyło źródeł wiedzy o innym państwie, stereotypów narodowych oraz dystansu społecznego pomiędzy uczestnikami; drugim kryterium analizy było pogranicze, procesy zachodzące na tym terenie i ich wpływ na lokalną społeczność; ostatnie kryterium analizy wiązało się z głównym zagadnieniem niniejszej rozprawy, a mianowicie z tym, jak zastosowanie warunków hipotezy kontaktu wpłynęło na uczestników wymiany oraz jakie dodatkowe elementy oddziaływały na skuteczność realizacji tego wydarzenia. Dzięki przeprowadzonym badaniom udało się udowodnić istotną rolę warunków zaproponowanych przez Gordona Allporta na przebieg wymiany. Ale też ujawniono dodatkowe czynniki mające wpływ na sukces wymiany, takie jak wprowadzenie zajęć integracyjnych, zaangażowanie nauczycieli czy wartość bliskości kulturowej. Wspólnie spędzony czas przyczynił się do zmniejszenia dystansu społecznego w wymiarze mikrostrukturalnym, najważniejszym dla socjalizacji młodzieży i kształtowania postaw. Można stwierdzić, że wymiana wpłynęła na zmianę postaw zarówno w stosunku do uczestników wymiany, jak i do całego społeczeństwa innego kraju.

Obecnie zarówno wymiany młodzieżowe pomiędzy Polską a Rosją, jak i opisane wyniki badań mają już wymiar historyczny. Materiały badawcze zbierano i analizowano w innej niż obecna sytuacji politycznej między oboma krajami. Ale przeprowadzone badania nie tracą swojej wartości i nie ma wątpliwości, że wyniki pracy będą przydatne w dalszej perspektywie. Wymiany młodzieżowe i inne podobne przedsięwzięcia mają duże znaczenie dla obszarów pogranicznych. Kiedy nadejdzie czas odbudowywania więzi i poszukiwania wspólnych tematów, wówczas informacje uzyskane w trakcie badań będą pomocne w działaniach na rzecz odnowienia relacji między społecznościami obu państw.

Attitudes of borderland youth toward foreign peers. Polish- Russian school exchanges in the light of Gordon W. Allport's theory of contact.

The main subject of the dissertation is the attitudes of Polish and Russian youth and their transformations resulting from youth exchanges. Particular importance has been given to determining the impact of the contact conditions contained in the hypothesis formulated by Gordon Allport. The assumption is that the way the exchanges are organized has a direct impact on their participants, on their willingness to establish contacts, and also leads to the development of intercultural competences and co-determines the degree of potential change in attitudes towards representatives of other countries. In order to obtain reliable results, the research used a combination of quantitative and qualitative methods.

The research questions were divided according to three criteria: the first concerned the sources of knowledge about another country, national stereotypes and social distance between the participants; the second criterion of analysis was the borderland, the processes taking place in the area and their impact on the local community; the last criterion of analysis was related to the main issue of this dissertation, namely, how application of the conditions of the contact hypothesis affected the participants of the exchange and what additional elements influenced the effectiveness of the implementation of this event.

Through the research conducted, it was possible to prove the important role of the conditions proposed

by Gordon Allport on the course of the exchange. But additional factors affecting the success of the exchange were also revealed, such as the introduction of integration activities, the involvement of teachers and the value of cultural proximity. The time spent together contributed to the reduction of social distance in the microstructural dimension, the most important for the socialization of young people and the formation of attitudes. It can be said that the school exchanges have changed attitudes, both towards the exchange participants and towards the whole society in another country..

At present, both the youth exchanges between Poland and Russia and the research results described are already historical. The research materials were collected and analyzed in a different political situation between the two countries than the current one. But the research conducted does not lose its value, and there is no doubt that the results of the work will be useful in the future. Youth exchanges and other similar ventures are of great importance for border areas. When the time comes to rebuild ties and seek for common themes, then the information obtained from the research will be helpful in efforts to renew relations between the communities of the two countries.